

Vogels kijken in Roemenië

Jelle van Dijk

In de Strandloper is naar mijn weten slechts eenmaal eerder iets over Roemenië geschreven. In de 27^e jaargang (1995) beschrijft Kees Verweij de belevenissen van vijf leden die onder leiding van Willem Baalbergen de Donaudelta bezochten. Willem had goede contacten gelegd in de tijd dat hij voor de meubelhandel zaken in Roemenië deed. Dankzij deze contacten kon een tocht per salonboot worden geregeld. De reis naar Boekarest vond per vliegtuig plaats.

Dat er verder niets meer over dit grote land in de Strandloper is verschenen, betekent vermoedelijk dat na 1995 geen Noordwijkse vogelaars meer dit bijzondere land hebben bezocht. Het is om die reden wellicht interessant iets te vertellen over onze ervaringen en de mogelijkheden die dit land biedt aan individueel reizenden die gebruik maken van campings en vergelijkbare accommodaties.

In het voorjaar van 2006 zijn Coby en ik vier weken van huis geweest, waarvan wij twee weken doorbrachten in Roemenië. De overige tijd hebben wij ons vermaakt in het gebied bij de Neusiedlersee in Oostenrijk en de Hortobagy in Hongarije. Van 7 mei tot en met 20 mei waren wij in Roemenië.

Op zondagmiddag 7 mei staan wij voor de Hongaars-Roemeense grens bij Oradea. Vanmorgen zijn we vertrokken van Dieters Camping in Tiszafüred, een kleine camping met keurig sanitair en met een Syrische Bonte Specht op het erf. Onderweg hebben wij op een ondergelopen akker – het heeft de afgelopen dagen meer dan 65 uur geregend – 380 Kemphanen geteld.

Nu passeren we de buitengrens van de Europese Unie.

Dat betekent dus uitgebreide paspoortcontrole. In alle rijen staan uitsluitend Roemenen en Hongaren. We worden snel doorgelaten. De kampeertroep op de achterbank nodigt niet uit tot een uitgebreide controle. Direct na de grens begint de chaos, althans zo ervaren wij dat. Overal proberen mensen iets te verkopen en opvallend zijn de talrijke kantoortjes waar ‘groene kaarten’ te koop worden aangeboden. Het lijkt iets te maken te hebben met een ziekteverzekering voor mensen uit het buitenland. Dat je een vignet moet kopen om de Roemeense wegen te mogen berijden, wordt in geen enkele taal duidelijk gemaakt. Wij proberen een vignet te kopen bij de eerste de beste benzinepomp, maar we hebben het verkeerde merk

uitgekozen. Een kilometer verder houdt de politie ons al aan. Ik laat het printje zien waarop een vignet staat afgebeeld en probeer duidelijk te maken dat wij niet weten waar deze vignetten verkocht worden. De vriendelijke agent verwijst ons naar de volgende Petrompomp. De vignetten blijken slechts bij een select aantal benzinemaatschappijen te koop te zijn. Voor het Roemeense vignet moet het type van de auto en het chassisnummer worden genoteerd. Wij vragen een maandvignet, maar krijgen een weekvignet. Na een paar euro betaald te hebben, kunnen we verder. In Oradea kost het weinig moeite een pinautomaat te vinden. Gelukkig kan er voor Engels worden gekozen. Opvallend is dat gevraagd wordt: staat er iemand achter u, wilt u wel doorgaan? Met tienduizenden lei op zak rijden we verder. Roemenië voert momenteel een nieuw geldstelsel in waarbij alle bedragen vier nullen kwijt raken. De pinautomaten geven zowel oude als nieuwe bankbiljetten en in het spraakgebruik is de eenheid nog steeds een veelvoud van duizend oude lei. Dat leidt af en toe tot lichte spraakverwarring.

Om een beetje aan Roemenië te wennen zullen wij eerst de camping Eldorado in Gilau, gelegen aan de weg naar Cluj-Napoca bezoeken. Deze camping ligt zo'n 130 km van de grens en wordt beheerd door een Nederlander.

Drie uur later staan we bij de receptie. Het terrein ligt pal naast de drukke E60 die we net verlaten hebben, maar de voorzieningen zijn goed en er is volop vlak terrein aanwezig om een tent te kunnen opzetten. Op het terrein staan uitsluitend landgenoten en Duitsers.

De volgende dag maken wij een toertje door het achterland. In het uitstekende boek van James Roberts (*Romania a bird and wildlife guide*, uitgave 2000) worden twee gebieden beschreven

die niet al te ver van de camping liggen. Het eerste is het wintersportgebied boven Biasoara. Zodra we de E60 verlaten hebben, worden we ondergedompeld in het Roemeense boerenleven. Het belangrijkste vervoermiddel is hier nog steeds paard-en-wagen. Tientallen karren per uur is geen bijzonderheid. Tractoren worden maar weinig gezien. Voor het ploegen worden soms nog ossen (gecastreerde stieren) gebruikt. Langs de wegen lopen ook koeien, geiten en schapen. Behalve de vele dieren op en langs de weg eist ook de kwaliteit van het wegdek alle aandacht op. Stukken met kuilen van wisselende diepte worden afgewisseld door goed geasfalteerde gedeelten. Binnen een dag leer je genieten van elke honderd meter glad asfalt. Het gras in de berm dient als aanvulling op de geringe opbrengst van het eigen land. Dat gras wordt gemaaid met de zeis of met de sikkel en oma staat er de ganse dag op één of twee koeien te passen, weer of geen weer. Kortom we zijn beland in een boerenleven zoals dat in onze jeugd al niet meer in Nederland bestond. Het spreekt vanzelf dat in dit kleinschalige land met een mozaïek van grasland, bouwland en houtwallen veel vogels zijn te zien. Het barst hier van soorten die op de Nederlandse Rode Lijst staan: Veldleeuwerik, Kneu, Ringmus, Zomertortel, Grauwe Klauwier.

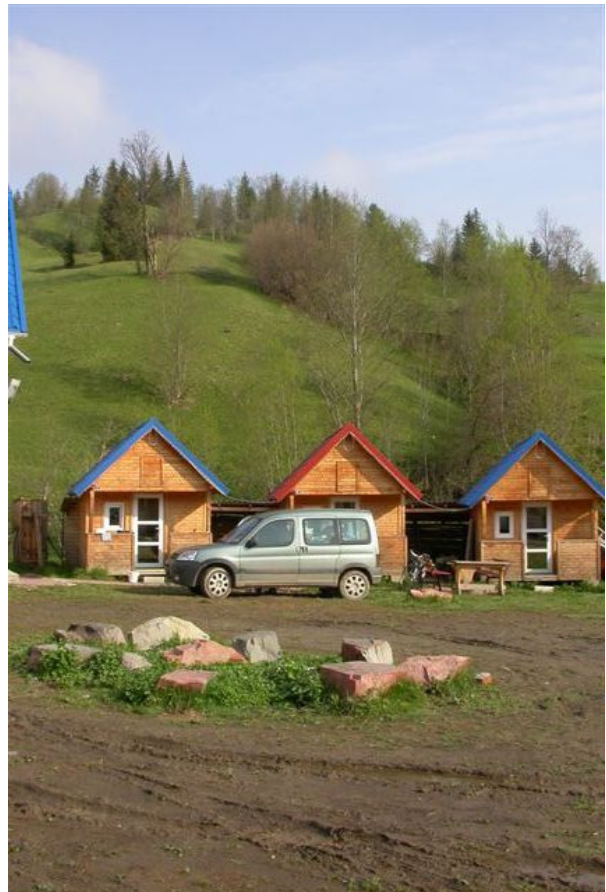
Na een moeizaam ritje bereiken we het wintersportgebied waar enkele grote, nu gesloten hotels staan. We zijn nog niet bij de boomgrens zodat het hier vermoedelijk vooral om langlaufen zal gaan. Hier en daar liggen nog sneeuwresten. Het vogelleven valt wat tegen: Raaf, Vink, Gekraagde Roodstaart, Zwarte Roodstaart, Tjiftjaf en Goudvink.

We nemen dezelfde weg terug en stoppen in een beekdal. Een bord maakt duidelijk dat het hier om een natuurreservaat gaat. Aan de beek is dat niet echt te zien. De oevers worden gesierd door honderden plastic flessen in allerlei kleuren. We zien Grote Gele Kwikstaarten en een Zwarte Specht.

De tweede bestemming is de kloof bij het dorpje Cheia, iets ten westen van de stad Turda. We kunnen de route naar de kloof niet vinden en vragen de hulp van een Roemeen. Als deze merkt dat wij zijn Roemeense uitleg niet begrijpen, roept hij *crayon!* Dat begrijpen wij wel en op papier tekent hij de route keurig voor ons uit en zo vinden we de weg naar de parkeerplaats. We verbazen ons over het kraampje met manden, kleedjes en bezems op deze afgelegen plaats, maar zullen spoedig leren dat op elke plaats waar ook maar een paar toeristen verwacht worden een levendige straathandel ontstaat. Voor het bezoeken van de kloof moet bij de *entrada* een klein bedrag worden betaald. We

hopen natuurlijk een Rotskruiper te zien, maar dat lukt niet. Daarvoor moet je vermoedelijk uren achtereen de hoge rotswanden afzoeken. Wel zien we 6 Alpengierzwaluwen en 2 baltsende Steenarenden.

Tot de belangrijkste bezienswaardigheden van Roemenië worden de Moldavische kloosters bij de grens met Oekraïne gerekend. De afstand van de Eldorado Camping tot dit gebied bedraagt ruim 250 km, volgens ons een mooie afstand om op relaxte wijze op één dag af te leggen. De route volgt een dikke rode streep op de kaart waarop E576 is te lezen. Het blijkt een verschrikkelijke weg te zijn met tientallen kilometers bebouwde kom, ontelbaar veel kuilen, twee zeer slechte paswegen en veel onderbrekingen vanwege werkzaamheden. Na ruim negen uren gaan we pas op zoek naar een camping in Campulung Moldovenesc.

We vinden het park Ridana, nieuw begonnen in 2003. Gelukkig ligt dit terrein niet langs een drukke weg, maar enkele km het bos in. Het gaat hier om een halve kring goed uitziende huisjes om een grote modderpoel gelegen. Na een kleine speurtocht vinden we een slaperig meisje dat ons het interieur en de openbare voorzieningen toont. Het interieur van het huisje ziet er schoon uit, maar wasruimte en toiletten zijn al heel lang niet meer

schoongemaakt. Van slechts één WC blijkt de doorspoelinrichting nog te werken. Naar een warme douche durven we al helemaal niet meer te vragen. Toch besluiten we hier te blijven vanwege de fraaie ligging en omdat het enige alternatief het plaatselijke hotel is.

De volgende morgen hebben we fraai uitzicht op de oostelijke Karpaten met bossen en bergweiden. Vanuit de bosrand klinkt de wat klagende roep van de Grijskopspecht en even later vliegt een Zwarte Specht over. Kramsvogels vliegen af en aan naar een nest dat vermoedelijk achter park Ridana ligt. Over het pad gaan drie houthakkers met hun paarden-wagen de bergen in.

De kloosters in dit deel van Roemenië zijn geplaatst op de UNESCO-lijst van het werelderfgoed. Hun faam danken ze aan de schitterende fresco's uit de zestiende eeuw die zowel op de buiten- als op de binnenzijde zijn aangebracht. De kloosters worden nog steeds bewoond door nonnen voor wie zoals we zien, de mobiele telefonie geen geheimen kent. Opvallend in deze streek is dat de boerenbedrijven en de huizen in de dorpen er veel verzorgder uitzien dan elders.

Voor de afstand naar de Donaudelta, ons volgende doel, hebben we twee dagen uitgetrokken. De weg blijkt echter zo goed te zijn dat ons gemiddelde de 50 km per uur overschrijdt waardoor wij deze afstand in één dag kunnen overbruggen. Bij Braila zet de pont ons voor 20 lei over, een bedrag dat op ongeveer op 5,6 euro uitkomt. We krijgen geen kaartje en hebben sterk de indruk dat we hier getild worden; de pont over de Merwede bij Dordrecht kost immers de helft!

Omstreeks 19.00u bereiken we hotel Pelican in Murighiol, gelegen aan de zuidelijke arm van de Donau. Bij het passeren van het plaatselijke café is onze doorkomst niet onopgemerkt gebleven en even later worden we bijna van de weg gesneden door een oude Dacia. Een redelijk Duits sprekende Roemeen biedt zijn diensten aan en begeleidt ons vervolgens over het terrein van Vakantiepark Pelican.

We besluiten weer een hutje te huren. Het toiletgebouw wordt hier goed schoongehouden, maar warm water ontbreekt. Twee honden gaan meteen voor de deur liggen en bieden hun diensten aan als persoonlijke bewakers. De Roemeense honden zijn nooit opdringerig; ze zijn gewend aan schoppen en slaan en blijven uit voorzorg dus altijd op 2 meter afstand liggen wachten. We hebben slechts één hond meegemaakt die geen droog brood lustte (onze kapjes) en meer voor stukjes worst ging, maar ook deze hond hield afstand.

De volgende dag maken we met z'n tweeën een boottocht door de zuidelijke delta. Voor

Roemeense begrippen verdient de schipper een vermogen (75 euro voor 3 uren), maar meer mogelijkheden zijn er niet in Murighiol en je wilt toch ook iets van de eigenlijke Donaudelta hebben gezien. Ons vaartochtje levert 58 soorten op waaronder Roze Pelikaan, Zwarte Ibis, Dwergaalscholver, Scharrelaar, Grijskopspecht, Roodpootvalk en IJsvogel.

De dagen hierna brengen we door in het gebied tussen de Donaudelta en de havenstad Constantza. Dit is ongetwijfeld het beste vogelgebied van geheel Roemenië. Alle soorten van de delta zijn hier ook prima te zien. Bovendien zijn er schrale steppen met siesels waardoor roofvogels als Schreeuwarend, Dwergarend en Arendbuizerd worden aangetrokken. Tientallen Scharrelaars en Bijeneters op een dag is hier heel gewoon. Kleine Klauwieren en Grauwe Klauwieren behoren tot de talrijkste broedvogels. Op plaatsen waar 'rocky outcrops' in het grasland opduiken zijn Isabeltapuiten en Duinpiepers te vinden. Bij het dorpje Cheia bevindt zich een merkwaardig rotslandschap waar Bonte Tapuiten broeden. Hier komen wij Kees Woutersen (Aragon Natuur) met een reisgezelschap tegen.

vlucht Pelikanen

Het mooiste terrein van Roemenië is wellicht het kustgebied bij Istria, zo'n 40 km ten noorden van Constantza. In de ondiepe plassen wemelt het van de steltlopers die in het voorjaar vooral door Oost-Europa trekken: Kleine Strandloper, Krombekstrandloper, Breedbekstrandloper. Ook zien we hier Griel, Zilverplevier en Poelruiter. De

Veldrietzanger, een specialiteit van de Zwarte-Zeekust, laat zich bijna beeldvullend in de telescoop bewonderen. Helaas gaat zijn zang verloren in het oorverdovend kikkerconcert dat ondersteund wordt door de rauwe klanken van de talrijke Grote Karekieten. De tientallen Vorkstaartplevieren zoeken we geduldig af om te kijken of er zich een Steppenvorkstaartplevier onder bevindt. Kees Woutersen zegt dat dit hem wel gelukt is, maar wij durven het niet aan; bij betere lichtval blijkt elke ondervleugel toch steeds donkerrood te zijn. Eenvoudiger is het om een paar apart zittende pelikanen te determineren als Kroeskoppelikanen. Bijzonder zijn ook de vele gele kwikstaarten in dit gebied. Ruim de helft heeft een diepzwarte koplap en kan met een gerust hart als Balkankwikstaart worden geboekstaafd. Bij de andere helft zitten op het oog zuivere Noordse Kwikstaarten en Gele Kwikstaarten, maar ook vogels met zwarte kop en een vlekje of streepje bij het oog. Vreemd doen ook de gele kwikstaarten aan met een diepgele wenkbrauwstreep en een donkergroene koplap.

Een bijzondere plaats is ook het strand bij Vadu. Het zandstrand is grotendeels begroeid met duizenden pollen Zeekool, bij ons een zeldzame soort. Langs de waterlijn lopen Kanoeten, Steenlopers en Drieteenstrandlopers. Over zee vliegen Dwergsterns, Grote Sterns en Dunbekmeeuwen. De weinige struikjes die hier staan zitten vol zangertjes die nog een verre reis voor de boeg hebben: Grauwe Vliegenvanger, Bonte Vliegenvanger, Kleine Vliegenvanger, Fitis, Zwartkop, Bosrietzanger, Spotvogel, Sperwergrasmus en Braamsluiper.

Na een overnachting in een huisje waar zelfs geen water aanwezig is en het toilet uit een gat in de grond bestaat, zijn wij echt toe aan enige luxe. We rijden daarom naar Navodari waar we de camping *Popas Hanul Piratilor* vinden. Hier huren wij een kamer met toilet en bad (en ook nog ontbijt) voor slechts 25 euro.

Ons laatste reisdoel in Roemenië zijn de hoogste delen van de zuidelijke Karpaten. Vanaf de kust leidt een prima weg naar Boekarest. Bij Uriceni slaan we af in de richting van Brasov. Ten zuiden van deze stad ligt het dorp Bran waar zich de *Vampire Camping* bevindt, een bedrijf dat onder Nederlandse leiding staat. We worden hier hartelijk welkom geheten door een vlot Engels sprekende Roemeen die vraagt of ik Jansen heet. Er had namelijk een Jansen gereserveerd. Het toiletgebouw ziet er piekfijn uit en het grasveld is geschikt om de tent weer eens op te zetten. We vinden een prachtig plekje met uitzicht op de besneeuwde toppen van de Karpaten (hier tot 2600 m). Bij het opzetten van de tent horen we een soort

die we nog misten: de Tuinfluiter. Andere bewoners van deze camping blijken Syrische Bonte Specht en Noordse Nachtegaal te zijn. De laatste soort verwacht je in Zweden, maar niet hier. Toch loopt de zuidgrens van het broedgebied van Hamburg naar Boekarest; zo vreemd is deze plaats dus toch ook weer niet.

De volgende dag laten we ons met de cabinelift van Sinaia naar het wintersportgebied Cota 2000 brengen. In de lift maken we kennis met een Roemeen die eenmaal per maand een tweedehands auto in Nederland koopt en in eigen land vervolgens verkoopt. Naast deze handel hoeft je niet veel meer te doen. Op 2000 meter ligt nog behoorlijk wat sneeuw. We zien prachtige veldjes met roze primula's en dieppaarse krokussen. Baltsende Waterpiepers zijn gemakkelijk te vinden. Alpenheggemussen laten zich veel slechter bekijken.

Krokussen in de Karpaten

De laatste dag in Bran besteden we aan een bezoek aan een mooie kloof bij Zanesti. Het kost enige moeite om de weg naar de kloof te vinden, maar deze moeite wordt ruimschoots beloond. De plantengroei is hier prachtig met allerlei soorten die we niet kennen uit de Alpen. Op de rotswanden zijn fraai uitgegroeide moskussens te zien. Helaas vertoont de Rotskruiper zich ook hier niet. Wel zien we eindelijk de lang verwachte Waterspreeuw.

In de middag bezoeken we nog het Middeleeuwse kasteel van Bran waar de Dracula-verhalen aan opgehangen zijn. Deze nonsens - de man op wie de Dracula-mythe teruggaat is nooit in Bran geweest - heeft wel voor enig toerisme in Bran gezorgd. Het gevolg hiervan is nu dat er wel tien nieuwe pensions in aanbouw zijn, soms op plaatsen waar nauwelijks met een auto te komen is. Ook staan er her en der niet afgebouwde hotels en grote woonhuizen. Herhaaldelijk nemen wij waar dat zigeunerfamilies deze optrekjes kraken.

Op de terugreis rijden we over Horezu waar een beroemd klooster en een gehucht met wel tien pottenbakkers te vinden zijn. We overnachten hier voor de laatste keer op een typisch Roemeense camping: een hobbelig veld langs een drukke weg met een aantal hutjes waarin zich twee bedden (met beddengoed) bevinden in combinatie met een toiletgebouw waar alles aan ontbreekt.

Op weg naar de grens stoppen we nog twee keer en beide keren levert dit een nieuwe soort op. In de Karpaten zien we een Balkansperwer en in wat struikgewas in een vlak akkerbouwgebied blijken drie Vale Spotvogels te zitten. Via de grenspost bij Arad verlaten wij Roemenië en komen nog een aantal dagen bij op de heerlijke Panoramacamping in het dorpje Velence in Hongarije.

Een tocht met de eigen auto door Roemenië is een heel bijzondere ervaring. Er zijn maar weinig campings die zodanig liggen en redelijke sanitaire voorzieningen hebben dat je er enkele dagen met plezier wilt verblijven. Het meenemen van fietsen had geen enkele zin. Het wegdek is slecht en het verkeer is gevaarlijk. Niet alle Roemenen rijden nog in een oude Dacia. Er zijn nu ook nieuwe modellen van Dacia die pittig rijden en de rijke bovenlaag van Roemenië heeft zich snelle wagens aangeschaft zoals VW Touareg, Range Rover en BMW X5. De bestuurders van deze wagens gaan er van uit dat de verkeersregels niet voor hen

gelden. De verkeersdiscipline is trouwens bij velen gering.

Voor vogelaars is het kustgebied langs de Zwarte Zee veruit het interessantst vanwege de vele soorten die verder westwaarts niet te vinden zijn. Ook de trek van steltlopers en zangvogels langs de kust in mei is zeer de moeite waard. Vliegen naar Boekarest en daar een auto huren om vervolgens op eigen houtje de kuststreek te verkennen, is daarom ook een optie.

Tenslotte nog even iets over de soortenlijst. Elke dag hebben wij bijgehouden welke vogelsoorten werden waargenomen. In Roemenië zagen wij in totaal 178 soorten en de gehele reis leverde 215 verschillende vogelsoorten op. Op alle 27 dagen werden Boerenzwaluw en Spreeuw genoteerd. In de top 20 staan verder: Wilde Eend, Buizerd, Turkse Tortel, Koekoek, Huiszwaluw, Witte Kwikstaart, Zanglijster, Merel, Ekster, Bonte Kraai, Huismus, Ringmus, en Vink. Soorten die in Nederland schaars of zeldzaam zijn en op deze reis op meer dan tien dagen werden gezien zijn: Kwak, Purperreiger, Grote Zilverreiger, Ooievaar, Zomertaling, Krooneend, Kwartel, Zwarte Stern, Zomertortel, Hop, Bijeneter, Kuifleeuwerik, Paapje, Kramsvogel, Grote Karekiet, Wielewaal, Grauwe Klauwier, Europese Kanarie en Grauwe Gors.

MEI OP SCHIER

Koene Vegter

In de meimaand wil er nog wel eens gezamenlijke trek plaats vinden van Noordwijkse vogelvrienden naar mooie natuurgebieden als het eiland Rügen of waterparadijs La Brenne in Frankrijk. Dit jaar echter is dit gezelschap naar alle kanten uitgevlogen: Neusiedler See op de grens van Oostenrijk / Hongarije, het eiland Öland voor de kust van Zweden en de oerbossen en moerasgebieden van Polen. Enigszins verweesd bleef ik zelf echter achter en na overleg met mijn echtgenote besloten wij tot een weekje op de wadden. Na twee wondermooie KunstKlank concerten reisden wij van Vuurtorenplein in Noordwijk naar Vuurtorenpad op het al even mooie Schiermonnikoog, nog niet wetend dat dit zelfde eiland een weekend later tot de Mooiste Plek van Nederland zou worden verkozen en inmiddels hadden ook wij dit eiland in ons hart gesloten.

In de zestiger jaren in mijn Amsterdamse tijd was ik al eens tussen Kerst en Oud en Nieuw op het

eiland verbleven, maar had daar, al drentelend tussen mistige stranden en de gelagkamer van hotel van der Werff, vrij droevige herinneringen aan over gehouden; de natuur was toen ook nog niet zo aan mij besteed. Enkele waddenexcursies vanuit de Natuur- en Vogelvereniging in de jaren negentig en een zonnig dagbezoekje vanuit een familieweek in Groningen hadden dit beeld gelukkig drastisch herzien.

Op de ochtend van vertrek kopte de Volkskrant 'Warmer dan op Kreta' en ik moet zeggen geheel terecht deze keer; een week lang heb ik de jas niet aan gehad en de korte broek niet uit gedaan. Constant zon, een voortdurende Oostenwind en een temperatuur zo tussen de 20 en 25 graden zorgden voor uitstekend fiets-, wandel- en strandweer. Maar u zit natuurlijk niet te wachten op louter dit soort bespiegelingen en bent neem ik aan ook benieuwd naar enig vogelnieuws. Nu moet ik op voorhand zeggen dat het zonder de steun van ervaren vogelaars op excursie gelijk lastiger wordt om tot determinatie te komen, zeker van de minder bekende soorten, maar Schiermonnikoog heeft